

տով ծածկել, մինչեւ Մշոյ ժողովրդոց
օգնութիւնը հասաւ, եւ թէ որպէս
Քրդաց պէյը (ինչպէս կը պատմեն միա-
բանք) իւր նժոյգը նստելով եպիսկո-
պոսական թագը գլուխը կը դնէ, շուր-
ջաւոր վրան եւ գաւազանը ձեռքը առ-
նելով ծաղրածութեամբ կ'ըսէ, «Ահա
ես եղայ Մարտիրոս եպիսկոպոս» եւ
այլ ասոնց նման իրաց վերայ մանրա-
մասն տեղեկութիւն չունենալով հարկ
կը լինի լռել, մինչեւ ժամանակը յայտ-
նէ, այլ թէ խնդիրն 'ի վերջոյ ինչ վախ-
ճան ունեցաւ, Պօլսոյ Պատրիարքա-
բանի բողոքը ինչ ազդեցութիւն գոր-
ծեց, դարձեալ կը մնայ մութ, այլ
այսքան միայն թէ զինի խաղաղանալոյ
աշխարհին քանի մի բան Քուրդերէն
ետ առած են, որոնք են,

3 Սեղանի վարագոյր .

10 Սկիհ մաղղմայով .

1 Արծաթեայ աշտանակ .

1 Արծաթեայ Ըսհ .

15 Կանթեղ .

200 Խաչ .

100 Հատոր գիրք :

(Շարունակելի .)

Նոր գտնուած ինն դիակ մը .

Եդեսիոյ չղմկաները քաղաքէն եր-
կու ժամու հեռաւորութեամբ Հայա-
բնակ գիւղ մը կայ, որ ունի հին Եկե-
ղեցի մի . ըստ աւանդութեան շտեղա-
ցւոյ Ս . Թագէոս եւ Բարդուղիմէոս
Առաքելոց ժամանակէն մնացած է . այն
Եկեղեցւոյ հիւսիսային կողմը մի փոքրիկ
ճգնատեղի կայ, ուր կ'եղնուի Եկեղե-
ցւոյ պատին մէջ հաստատուած մի
քանի աստիճան քարէ սանդուխով :

Անցեալ տարի տեղւոյն բնակիչք նոյն
Եկեղեցին մի քիչ ընդարձակելու նպա-
տակաւ երբ այդ ճգնարանը քակելու
կը ձեռնարկեն եւ սաղայատակի քարերը
կը վերցնեն, մի գերեզման կը բացուի,
որոյ մէջ պառկած կը տեսնուի մի սե-
ւազգեստ եւ մօրուաւոր ամբողջ դի-
ակ . մարմնոյն ոչ մի յօդուածը իրար-
մէ չէ բաժնուած եղեր, եւ ոչ զգեստ-
ներն՝ մաշուած կամ ապականուած .
սակայն երբ ձեռք կը զարնեն, մարմնոյն
յօդուածները կը սկսին իրարմէ բաժ-
նուիլ եւ հանգերձներն ալ պատուտիլ-
կ'աշխատին որչափ կարելի է, անքայ-
քայ վերցունելով իւր տեղէն Եկեղե-
ցւոյ մատուան մէջ փոխադրել . յե-
տոյ գերեզմանը փորելով կը գտնեն
հետեւեալ վկայականը :

Օրինակ վկայականի .

Ի Տեառնէ ամենակալէ եւ յամե-
նայն Սրբոց սորա 'ի Ղուկաս վարդա-
պետէս հասցէ գիրս աւրհնութեան եւ
սրահպանութեան, եւ առաքելական
աւրհնութիւն ընդհանուր ամենայն աղ-
գիս քրիստոնէից, Տ . Երջանիկ բարու-
նապետացդ, Առաքելաշնորհ արհի-
եպիսկոպոսացդ, սրբասէր եւ մեքրա-
միտ քահանայիցդ, հաւատարիմ եւ
բարեպաշտօն տանուտերանցդ, արքա-
յաշուք եւ մեծահամբաւ խոճանուդ,
առատամիտ եւ իմաստուն վաճառա-
կանացդ, ձեռնահմուտ եւ հանձարեղ
արուեստաւորացդ, քրտնաջան եւ աշ-
խատասէր երկրագործացդ, Աստուա-
ծասէր եւ երկիւղած կանանցդ . հաւ-
մեստ եւ հաբի որ (1) տանտիկնացդ, եւ ա-

(1) Սոյն բառը, ինչպէս եւ վարը մէկ բառ՝ նօսք
զրով նշանակեցինք . որովհետեւ անհասկանալի են
չեմք գիտեր թէ բնագրին մէջ այդպէս է, թէ
ընդօրինակողը սխալ ընդօրինակած է :

մենայն չափու հասակի որդիացելոյ
Հաւրն երկնաւորի . ծննդեամբ Ս . Ա .
ւաղանին , որոյ անուանք ձեր գրեալ
են եւ գրին 'ի գարութեան կենացն
ամէն :

Հայրն Աստուած զձեր Հայրն աւրհ-
նէ . Որդին միածին զձեր ծաղկեալ
Դուռն և որդիքն աւրհնէ . Հոգին ճշ-
մարիտ զձեզ եւ զձեր ննջեցելոյն հո-
գին աւրհնէ ամէն : Այլ և աւրհնեցէ
զձեզ Տէր Աստուած մեր 'ի յերկնէ և
'ի յերկրէ . 'ի ծովէ և 'ի ցամաքէ . 'ի
հրեշտակաց և 'ի մարդկանէ և յամե-
նայն գոյականէ ամէն . աջն անեղա-
կան , սէրն վերնական , գութն արարչա-
կան , ձեզ հովանի և պահապան յայսմ
հետէ մինչ 'ի վախճան ամէն : Եւ ընդ
սակաւ աւրհնութեա ծանուցումն լիցի
ձեզ Քրիստոսի աւրհնեալ քահանայք
և ժողովուրդք , վասն այդ Սարգսիդ , որ
է դա յԱրդմու , խիստ լաւ քրիստո-
նեայ է . բազում տեղիք 'ի ժուռ է ե-
կեր . 'ի Պողոս Պետրոսի գերեզմանն
գնացեր է . Իսպանիա Ս . Յակոբ գը-
նացեր . փափաք ունի յԵրուսաղէմ
գնալու և զՔրիստոսի տնօրինականքն
տեսնել . Ճամբու խաշլբխ չունի , արա-
րէք դորա ողորմութիւն , որ երբ հաս-
նի իւր փափաքանացն և Աստուած ըզ-
ձեզ իւր տեսոյն արժանի անէ կատա-
րողք Աշաշ :

Սոյն վկայականը թիւ և ստորագը-
րութիւն չունի . միայն ճակատը կնիք
մը ունի , որ է Աւագերեց Ղուկաս
վարդապետ :

Ինչպէս կը տեսնուի վկայականի ի
մաստէն , դիտել եկեղեցականի չէ , այլ
կրօնասէր և աշխարհուրաց աշխարհա-
կանի մը՝ որ իւր բարեպաշտ սրտի Աս-
տուածահաճոյ փափաքները լեցնելու
համար աղքատօրէն կը թափառի աշ-
խարհի չորս կողմերը , ուր որ կը լսէ թէ
կայ մի նշանաւոր ուխտատեղի . միայն

Երուսաղէմը կը մնայ , ուր ուղեւորիլ
պատրաստուած ատեն կը հրաւիրուի
'ի վերինն Երուսաղէմ , աշխարհի վրայ
իւր սոյն վկայականէն զատ ուրիշ ոչ
ինչ թողլով . վկայականը ուր և երբ
գրուած է , յայտնի չէ . բայց լեզուէն
և տեղւոյն հնու թենէն հաւանական է
կարծել , որ գոնէ մի քանի հարիւր տա-
րուան ննջեցեալ է :

ՈՒՂԵԻՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի Սուրբ Էջմիածին . 1876 Յուլի 20 .

(Շարունակութիւն . տես թիւ 2 .)

Զմիւռին քաղաքը թէեւ բազմա-
մարդ և վաճառականութեամբ ծաղ-
կած , այլ երկաթուղին և նաւահան-
գիստը շատ յոյսեր կուտան ուեղի ևս
բարգաւաճելու եւ յառաջանալու :
Բնակիչք Մահմետականք , Հայք , Յոյնք ,
վաճառականք մեծաւ մասամբ . կան
նաեւ տարբեր կրօնով Քրիստոնեայք ,
Հրեայք և Թէղուիթք՝ որ ունին զըս-
րոց և եկեղեցի , որոց վեճակագրու-
թիւնը , և բովանդակ քաղաքին՝ ար-
դէն բազում անգամ գրուած է : Տէ-
րութիւնը հաստատած է աստ ըստիւս-
նէ դպրոցը , ուր կ'ընդունուին աշա-
կերտք առանց խարութեան կրօնի , և
սահմանուած է շատ մի անշարժ կա-
լուածներ քաղաքին մէջ , որոց մեծա-
գումար եկամուտը դպրոցին պիտոյից
կը մատակարարուին : Իզմիր քաղաքը
բարեկից է , ամեն տեսակ բարութիւն-
ներ կը գտնուին , մանաւանդ մրգեղէ-
նի եւ ուտեստի մասին , որ չըջակայ